

LA TERMENACIÓ LA GELTRÚ-RIBES DEL 1728. PRIMERA PART.

*Ferran Sanz Lou
Xavier Sorní Esteva*

Resum:

Es dona a conèixer com quedà fixada la línia divisòria dels termes de la Geltrú i Sant Pere de Ribes el 1728, amb el detall de tots els mollons, fites, trams i guies.

Mots Clau:

Terme de la Geltrú, Terme de Ribes, fitació, termenació, Vilanova i la Geltrú.

A començaments del segle XVIII, el pas del temps i la desaparició de mollons havia portat a certa confusió dels límits del terme de Sant Pere de Ribes, la qual cosa era causa de nombroses disputes amb els habitants i representants dels termes veïns. Per això es dugué a terme una nova termenació amb intervenció de la Reial Audiència del Principat de Catalunya.

Del procés seguit fins la termenació, l'any 1728, en donà fe el notari de Vilanova de Cubelles Guerau Cassaní. Quatre plecs, que són còpia comprovada i corregida dels originals que restaren en poder de l'esmentat notari, arribaren i foren registrats a la Reial Audiència.

Fa més de 10 anys, gairebé per casualitat, tot duent a terme un estudi temàticament bastant distant del present, aquesta documentació fou localitzada a la Secció Reial Audiència de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, concretament en el Registre 251, entre el foli 112 i el 135g.

Es distingeixen, en aquesta documentació, cinc cossos ben diferenciats:

- El primer, que s'estén del foli 112 al 125, porta en el primer full la següent anotació: «*Lindación del Termino de la Geltrú con el de Ribas ante Gerau Cassaní Notario y Escribano Público de Villanueva de Cubellas Obispado de Barcelona*».

- El segon correspon a la termenació de Ribes amb Sitges, distingint entre els termes de Campdasens i Miralpeix, i comprèn del foli 128 al 129g.

- Tot seguit, entre el foli 130 i el 131, es troba la llandació de Ribes amb el terme de Jafra.

- El quart cos és la llandació de Ribes amb Olivella, i comprèn els folis 132 a 133g.

- Finalment, a continuació, es troba un *Despacho* datat a Barcelona el 20 de desembre de 1728 adreçat al Batlle de «*Villanueva de Cubellas y Geltrú*» donant pas a la conclusió de la fitació amb la fixació de les fites i mollons entre la Geltrú i Ribes (fol. 134-135).

Reembres, núm8. Any 1995. Pàgs. 11-18.

El gruix de la documentació correspon a la termenació Geltrú-Ribes. La raó és, ben segur, que entre aquests dos termes la confusió de límits era major i per tant més nombrosos els conflictes. Aquesta llandació té, des del prisma històric, un considerable interès. Per una banda, permet saber com quedaren finalment fixats els termes, amb el detall de totes les fites, mollons i trams, i, per l'altra, dóna a conèixer tot el procés de com es va dur a terme, els motius, parts implicades, noms dels experts nombrats per cadascuna de les parts, el comissariat, els punts més conflictius de la llandació, dates i llocs de trobada per a les sortides d'inspecció del terreny, etc.

Les termenacions de Ribes amb Sitges, amb Jafra i amb Olivella, molt més simples i menys detallades en els documents, seran, molt possiblement, objecte d'un altre o d'altres col·laboracions. El propòsit de la present és ocupar-se de la llandació de Ribes amb la Geltrú, i es presenta, per raó d'extensió, dividida en dues parts a publicar en números successius d'aquesta revista. La primera part, la que ocupa aquestes planes, és la relació de com finalment quedaren fixats els límits el 1728, deixant per a la segona als motius i procediment de la termenació. Val a dir que s'ha optat per aquest ordre en pro de la claredat, per poder exposar posteriorment controvèrsies que sorgiren en punts concrets de la divisió dels termes havent ja descrit prèviament tots els punts i trams de la convencional línia divisòria.

Aquesta primera part és, doncs, el seguiment de la divisió del terme. S'ofereix pel mateix ordre del document, és a dir, de mar a muntanya, però de forma estructurada, organitzada i uniforme. Al mollons (fites incloses) se'ls ha assignat una numeració correlativa, identificant cada tram d'acord amb el número del molló anterior i posterior.

- MOLLÓ 1   Ubicació: a la punta de la serra dels Paranius, abans anomenada de l'Aucell i antigament d'Otger.
Guies: · una mirant el mar,
                  · l'altra mirant serra amunt.
- TRAM 1-2   Segueix pel llom de la serra passant pel mig dels Paranius.
                  · Banda de Ribes: l'aiguavessant de la serra d'orient, on hi havia les terres dels hereus de Francesc Massana, abans de n'Alegret i més antigament de Francesc Serra.
                  · Banda de la Geltrú: aiguavessant de ponent.
- MOLLÓ 2   Ubicació: al tossal, de la serra en terres de Solicrup.
Guies: · una mirant el molló anterior,
                  · l'altra serra amunt.
- TRAM 2-3   Segueix serra amunt fins el cim de la muntanya de Solicrup.

- MOLLÓ 3   Ubicació: cim de la muntanya de Solicrup.
 Guies: · una mirant a ponent seguint la carena de la muntanya,
                       · l'altra no s'especifica.
- TRAM 3-4   Segueix la carena de la muntanya.
 Vessant de tramuntana per Ribes, a on hi ha la terra de Joan Arial, abans Mas de les Peres.
 Vessant de migdia per la Geltrú, a on hi ha les terres de Solicrup.
- MOLLÓ 4   Ubicació: al tossal de la muntanya, a 180 passes del molló anterior.
 Guies: · una mirant el molló precedent,
                       · l'altra mirant a la punta del marge gros que divideix les terres de Joan [?] àlias Panxo, llaurador de Vilanova, abans era de Joana Garí, vídua de Montserrate Garí, de les de Solicrup (les primeres pertanyien al terme de Ribes, les altres al de la Geltrú).
- TRAM 4-5   Segueix tot el marge cap a tramuntana.
- MOLLÓ 5   Ubicació: al final del marge, on hi havia una olivera grossa.
 Guies: · una mirant l'anterior molló (seguint el marge),
                       · l'altra mirant a mestral.
- TRAM 5-6   Travessa una peça de terra de Solicrup i el bosc fins arribar al camí de les coves.
- MOLLÓ 6   Ubicació: al camí de les coves on hi havia ja una fita antiga.
 Guies: · una mirant l'anterior molló,
                       · l'altra mirant entre mestral i tramuntana.
- TRAM 6-7   Travessa el camí de les Coves fins arribar a la punta del marge que separa la vinya de Francesc Pasqual, àlias Reys, d'una vinya de Solicrup.
- MOLLÓ 7   Ubicació: a l'extrem del marge.
 Guies: · una, segurament, mirant el molló anterior (no ho especifica),
                       · l'altra mirant a ponent enfilant el marge.
- TRAM 7-8   Segueix fins el final del marge gran que divideix l'esmentada vinya de Solicrup de la de Gertrudis Serra, vídua de Joan B. Serra, que abans

havia estat de Joan Matons, llaurador de Vilanova, deixant aquesta última per Ribes.

(Aquest era un dels punts conflictius de la fitació).

- MOLLÓ 8   Ubicació: al final del marge gran, és el punt de trobada amb el camí de les coves.
Guies: · una mirant l'anterior molló, seguint el marge,
                      · l'altra mirant camí avall cap al torrent.
- TRAM 8-9   Segueix el camí en direcció al torrent.
- MOLLÓ 9   Ubicació: en el camí, en el cantó de la vinya d'Antoni Montserrat, abans d'en Marc Berni.
Guies: · una mirant el molló precedent,
                      · l'altra mirant camí avall fins el torrent.
- TRAM 9-10   Camí avall fins el torrent.
- MOLLÓ 10   Ubicació: en el torrent a on travessa el Camí Reial de Vilanova a Barcelona, a la part de tramuntana del camí.
Guies: · una mirant l'antecedent, és a dir, dirigida cap el torrent i camí de les coves,
                      · l'altra mirant a tramuntana.
Inscripcions: a la cara de llevant, esculpit l'escut d'armes de "Su Ilustrísima" (el bisbe de Barcelona) i la inscripció "TERME DE RIBAS",
                      a la cara de ponent esculpit l'escut d'armes del Comú de "Villanueva y Geltrú", amb la inscripció "TERME DEL CASTELL DE LA GELTRU".
- TRAM 10-11   Torrent amunt.
- MOLLÓ 11   Ubicació: en el torrent, a l'alçada de la peça de terra de Joan Gassó, mariner de Vilanova, que confina amb la d'en Pau Martí i Cabanyes.
Guies: · una mirant l'anterior molló (mirant el curs del torrent),
                      · l'altra mirant rasa amunt, a tramuntana.
- TRAM 11-12   Rasa amunt cap al camí de Vilanoveta, travessant el camí, quedant les terres de Joan Garí per Ribes i les de Pau Martí i Pere Roig, rajoler de Vilanoveta, per la Geltrú.
- MOLLÓ 12   Ubicació: a la rasa, després de travessar el camí de Vilanoveta,

- en el marge superior.
- Guies: · una mirant la rasa,
· l'altra mirant el mateix marge per la part de llevant.
- TRAM 12-13 Segueix la rasa 26 passes.
- FITA 13 Ubicació: a 26 passes de l'anterior molló, damunt del mateix marge.
Guies: · la contrafita mirant el molló precedent,
· la fita guiant i dividint per la meitat la peça de terra d'Antoni Aldiber, llaurador de Vilanova, i de Francesca Aldibera i Serra (marit i muller) que abans era de Gabriel Torrents.
Característ.: fita grossa amb fonaments i contrafort.
- TRAM 13-14 Passant per la meitat de dita peça de terra, quedant la part de llevant per Ribes i la de ponent per la Geltrú, i continuant travessant les peces de terra de Joan Alegret, mariner, abans de Raimon Garí, i la de Jacint Raltés, que abans era de Solers, fins a trobar una fita que divideix les peces de terra d'Antoni Montserrat Gaspar i la de Joan Marquès.
- FITA 14 Ubicació: on hi havia la fita, però ara una de més gran.
Guies: · una mirant a migdia, a la fita anterior,
· l'altra mirant cap amunt, seguint la divisió de les esmentades dues terres.
- TRAM 14-15 Segueix la divisió de les terres d'en Montserrat i d'en Marquès, quedant la del primer per Ribes i la del segon per la Geltrú, i continua travessant un marge petit que divideix una altra peça de terra d'en Montserrat d'una altra d'en Marquès prosseguint fins arribar al camí de Vilanova a Can Mironet de Ribes.
- MOLLÓ 15 Ubicació: a la cruïlla amb el camí de Vilanova a Can Mironet.
Guies: · una mirant la fita anterior, això és cap a migdia seguint un antigó i els marges anteriors,
· l'altra mirant a llevant per la banda del camí antic.
- TRAM 15-16 Segueix la línia divisòria entre les terres del dit Montserrat i el Bosc de Carro, quedant aquestes per Ribes i el bosc per la Geltrú.
- MOLLÓ 16 Ubicació: a setanta passes del molló anterior, entre el camí antic i el nou, a on hi havia una fita vella.
Guies: · una mirant el molló precedent,
· l'altra a tramuntana.

- TRAM 16-17 Per entre mig del bosc de Carro cap a tramuntana enfilant una fita vella.
- FITA 17 Ubicació: a on hi havia la fita vella, la qual calia renovar.
- TRAM 17-18 Segueix per un antigó fins l'altra part del bosc.
- MOLLÓ 18 Ubicació: sota un marge antic, junt a una olivera.
 Guies: · una mirant la dita fita antiga de dins del bosc,
 · l'altra mirant a tramuntana.
- TRAM 18-19 Continua pel marge fins el camí de Vilanova a Ribes.
- FITA 19 Ubicació: damunt d'una pedra grossa mig enterrada que havia estat fita de divisió dels termes i situada en el camí de Vilanova a Ribes.
 Guies: · una mirant a migdia, al molló precedent,
 · l'altra mirant a tramuntana.
- TRAM 19-20 Travessa el camí passant per unes terres ermes i el Bosc de Carro fins arribar a un marge.
- MOLLÓ 20 Ubicació: en el marge, junt a un garric.
 Guies: · una mirant la fita precedent,
 · l'altra mirant a tramuntana.
- TRAM 20-21 Segueix en direcció a tramuntana travessant una peça de terra de l'heretat de Carro i una altra també de Carro, que havia estat de Francesc Serra, llaurador de Vilanova, i una altra de Sebastià Ballester.
- FITA 21 Ubicació: en mig de la peça de Sebastià Ballester, a on n'hi havia una altra fita antiga a renovar.
 Guies: · una mirant el molló precedent, és a dir, a migdia,
 · l'altra cap a tramuntana.
- TRAM 21-22 Segueix cap el nord, travessant la dita peça de terra de Sebastià Ballester, un marge, una terra erma, l'heretat de Carro, un marge i un oliverar de Joan Montserrat, cirurgia de Vilanova, fins el torrent.
- MOLLÓ 22 Ubicació: en el torrent sobre el marge de la peça d'oliveres de Joan Montserrat.
 Guies: · una mirant la fita precedent,
 · l'altra mirant a tramuntana, a la muntanya.

- TRAM 22-23 Segueix el torrent que separa la vinya de Joan Montserrat de la de Josep Galtès, apotecari de Vilanova, travessant el camí reial antic i una peça d'oliveres de la Torre del Veguer, que havia estat de Maria Avinyó, continuant torrent amunt fins l'extrem del marge de la vinya de Lluç Massana, mariner de la Geltrú.
- FITA 23 Ubicació: substituïnt la fita antiga que hi havia a la punta del marge de l'esmentada vinya d'en Massana.
- TRAM 23-24 Continua pel mateix marge fins trobar el camí Molinant, camí anomenat també de Ribes.
- MOLLÓ 24 Ubicació: a la cruïlla del marge i el camí Molinant.
Guies: · una mirant a la fita anterior,
· l'altra mirant a tramuntana, cap a la muntanya.
- TRAM 24-25 Segueix el torrent, travessant després una peça d'oliveres i unes vinyes de la Torre del Veguer per arribar al camí que va de la Torre del Veguer a Sant Magdalena.
- MOLLÓ 25 Ubicació: al peu del camí, on hi havia una fita antiga.
Guies: · una mirant l'antecedent molló,
· l'altra mirant per damunt del camí al peu del Bosc de la Torre del Veguer.
- TRAM 25-26 Continua travessant el camí de la Torre del Veguer a Santa Magdalena, seguint per terres de l'heretat de la Torre del Veguer cap el peu del bosc.
- MOLLÓ 26 Ubicació: al peu del bosc.
Guies: · una mirant al molló precedent,
· l'altra mirant cap a la muntanya, pel lloc dit del Raurell.
- TRAM 26-27 Enfilant el peu de la muntanya travessant les terres de Josep Martí del mas Roig, del terme de Ribes.
- MOLLÓ 27 Ubicació: al peu de la muntanya, on hi havia una fita vella.
Guies: · una mirant l'anterior molló,
· l'altra mirant a la muntanya per tramuntana.
- TRAM 27-28 Segueix travessant el fons del Raurell, de l'heretat d'en Martí del Mas Roig, pujant muntanya amunt.

- MOLLÓ 28   Ubicació: a la coma de la muntanya.
 Guies: · una mirant pel “Fondo del Raurell” al molló precedent,
                   · l'altra mirant a llevant.
- TRAM 28-29   Segueix la carena de la muntanya.
- MOLLÓ 29   Ubicació: en el lloc on hi havia una fita antiga, a la carena.
 Guies: · una mirant el molló precedent, per deixar la vessant de migdia per Ribes i la de ponent i tramuntana per la Geltrú,
                   · l'altra enfilant la carena de la muntanya.
- TRAM 29-30   Segueix la carena fins arribar al pujol.
- MOLLÓ 30   Ubicació: a la vinya de Josep Soler, àlies Cruca, llaurador de la Geltrú.
 Guies: · una mirant l'anterior, per deixar la vessant de muntanya de llevant per la Geltrú,
                   · l'altra mirant a llevant i tramuntana, assenyalant la carena de la muntanya.
- TRAM 30-31   Segueix la carena fins al cim de la plana Jorba.
- MOLLÓ 31   Ubicació: al cim de la Plana Jorba.
 Guies: · una mirant el molló precedent,
                   · l'altra mirant a mestral.
- TRAM 31-32   Segueix per la carena de la Plana Jorba.
- MOLLÓ 32   Ubicació: en el lloc de la carena de la Plana Jorba a on hi havien vestigis antics d'un gran molló. Segons els experts aquest vell gran molló marcava la divisió dels termes de la Geltrú, Ribes i Canyelles.
 Guies: · una mirant al molló anterior, per deixar la vessant de ponent per la Geltrú, el pujol i part de la Plana Jorba per Ribes,
                   · una altra, mirant el coll de Savall, que separava el terme de Ribes del de Canyelles,
                   · una altra, mirant a mestral (S.O.),
                   · una altra guia fou prevista, però no determinada, en espera de resoldre les dificultats de terminació existents entre la Geltrú i Canyelles. ■